

HAZİRAN/JUNE 2017 • SAYI / ISSUE: 27 • ISSN: 1300-4050 • E-ISSN: 2529-0053

MARMARA İLETİŞİM DERGİSİ

MARMARA JOURNAL OF COMMUNICATION

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara İletişim Dergisi / Marmara Journal of Communication
6 Aylık Hakemli Dergi / Biannual-Reviewed Academic Journal
Haziran/June 2017 • Sayı / Issue: 27 • ISSN: 1300-4050 • E-ISSN: 2529-0053

Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Adına İmtiyaz Sahibi • Owner
Prof. Dr. Mehmet Emin Arat (Rektör • Rector)

Derginin Sahibi / Owner of the Journal / Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Adına, On behalf of Marmara University, Faculty of Communication
Prof. Dr. Cengiz Anık (Dekan • Dean)

Editör / Editor Yrd. Doç. Dr. Hediyeullah Aydeniz

Editör Yardımcısı / Assistant Editor Yrd. Doç. Dr. Yenal Gökşun, Arş. Gör. Ahmet Güven, Arş. Gör. Seher Midilli, Arş. Gör. Süheyla Nil Mustafa

Yayın Kurulu / Editorial Board*

Prof. Dr. Cengiz Anık (Marmara Üniversitesi) Prof. Dr. Filiz Balta Peltekoğlu (Marmara Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Hediyeullah Aydeniz (Marmara Üniversitesi) Prof. Dr. Özhan Tingöy (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. John Keane (The University of Sydney) Prof. Dr. Ergün Yıldırım (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet Özçağlayan (Marmara Üniversitesi)

27. Sayının Hakem Kurulu /List of Referees*

Prof. Dr. Emre Bağçe (Marmara Üniversitesi) Doç. Dr. Metin Kasım (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Günseli Bayraktutan (Giresun Üniversitesi) Doç. Dr. Ayşe Taş Koncavar (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mutlu Binark (Hacettepe Üniversitesi) Yrd. Doç. Dr. Ergün Köksoy (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Güven Necati Büyükbaykal (İstanbul Üniversitesi) Yrd. Doç. Dr. Ali Özcan (Gümüşhane Üniversitesi)
Prof. Dr. İncilay Cangöz (Anadolu Üniversitesi) Yrd. Doç. Dr. Hülya Öztekin (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Mukadder Çakır (Marmara Üniversitesi) Prof. Dr. Emine Nilüfer Pempecioğlu (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Barış Çoban (Doğuş Üniversitesi) Doç. Dr. Şükrü Sim (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Yusuf Devran (Marmara Üniversitesi) Yrd. Doç. Dr. Ayşe Gül Soncu (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Nezih Erdoğan (İstanbul Şehir Üniversitesi) Doç. Dr. Uğur Günay Yavuz (Akdeniz Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Şevki Işıklı (Marmara Üniversitesi) Doç. Dr. Besim Yıldırım (Atatürk Üniversitesi)

Danışma Kurulu / Advisory Board*

Prof. Dr. Emre Bağçe (Marmara Üniversitesi) Doç. Dr. Alev Erkilet (İstinye Üniversitesi)
Prof. Dr. Mutlu Binark (Hacettepe Üniversitesi) Prof. Dr. Şükran Esen (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Peyami Çelikan (İstanbul Şehir Üniversitesi) Prof. Dr. Abdullah Özkan (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeynep Çetin Erus (Marmara Üniversitesi) Doç. Dr. Rıdvan Şentürk (İstanbul Ticaret Üniversitesi)
Prof. Dr. Türkan Uğur Dai (Marmara Üniversitesi) Prof. Dr. Nilüfer Timisi (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Besim Dellaloğlu (Sakarya Üniversitesi) Prof. Dr. Selma Ulus (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Yusuf Devran (Marmara Üniversitesi)

Musahhih / Proofreader Yrd. Doç. Dr. Yalçın Lüleci (Türkçe); Arş. Gör. Dr. Alparslan NAS (İngilizce)

***Soyadına göre alfabetik sırada** In alphabetical order by surname

Marmara Üniversitesi Yayinevi • Marmara University Press

Adres: Göztepe Yerleşkesi 34722 Kadıköy, İstanbul
Tel/Faks: (0216) 348 43 79 E-posta: yayinevi@marmara.edu.tr

İletişim Bilgileri

Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Nişantaşı Yerleşkesi 34365 İstanbul

E-mail: iletisimdergi@marmara.edu.tr

Web: http://dergipark.gov.tr/maruid

Baskı • Printing Press: Şenyıldız Matbaacılık **Sertifika No:** 11964

“**MARMARA İLETİŞİM DERGİSİ**” Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Ulusal Hakemli Akademik yayındır. Altı ayda bir yayınlanır. Dergide yayınlanan makalelerdeki görüşler yazarlarına aittir. Yayın Kurulu tarafından benimsendiği anlamına gelmez. Yayın Kurulu, yazının özüne dokunmaksızın gerekli yazım ve cümle değişiklikleri yapma hakkını saklı tutar. Dergiden yapılan alıntılarda kaynak göstermek mecburidir.

“**MARMARA JOURNAL OF COMMUNICATION**” is a peer-reviewed academic journal of Marmara University Faculty of Communication. It is published every six months. All the opinions written in the articles are under responsibilities of the authors and it does not mean that they are adopted by the board. The Editorial Board reserves the right to make necessary changes in spelling and sentence, without distorting the essence of the text. The published contents in the articles cannot be used without being cited.

İçindekiler / Contents

Editör'den / Editorial.....	V
Medyada Şiddet Kullanımı: Şiddet Ekonomisi, Medyanın İdeolojik Şiddeti ve Yetiştirme Kuramı Açısından Bir Değerlendirme The Use of Violence in Media: Economics of Violence, the Ideological Violence of Media and an Evaluation in Retrospect of Cultivation Theory Ömer ÖZER	1-19
Gezi Parkı Olayları Örneği'nde Medyatik Şiddetin Söylemsel Pratikleri Discursive Practices of Mediatic Violence in the Case of Gezi Park Protests Deniz ÇABA	21-40
Medyada Nefret Söylemi: Ankara Patlaması Örneği Hate Speech on Media: The Case of Ankara Bombing Esra TUNÇAY	41-62
Savaşa İlişkin Fotoğrafların Toplumsal Etkileri The Social Effects of War Photographs Gökhan DEMİREL, Güliz ULUÇ	63-79
Türkiye'de Yayın Yapan Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerdeki Şiddet Olgusunun Analizi Analysis of Violence in Cartoons Broadcasted on Kids TV Channels in Turkey Özgür ÖZEN, Faik KARTELLİ	81-93
Çevrimiçi Şiddet: Bir Siber Zorbalık Alanı Olarak "Potinss" Örneği Online Violence: The Case of "Potinss" as a Cyber-Bullying Space Alev ASLAN, Betül ÖNAY DOĞAN	95-119
Sosyal Medya'da Şiddet: Sağduyunun Yitiminde Başkalık ve Kendilik Deneyimleri Violence on Social Media: The Experiences of Subjectivity and Selfhood with the Disappearance of Common Sense Hatice TURAN	121-133
İktidar ve Medyatik Şiddet: Özgecan Aslan ve Şefika Etik Cinayetleri Analizi Power And Mediatic Violence: The Analysis of Özgecan Aslan And Sefika Etik Homicides Memet ARSLAN	135-160

Editör'den / Editorial

Merhaba,

Şiddet, sürekli içerik üreterek varlığını sürdüren medyanın değişmez ana temalarından ve içeriklerinden birisidir. Bir medya içeriği olarak şiddetin kolay üretilebilmesi ve sınırları aşan dili dolayısıyla tüketiminin kolaylığı gibi nedenlerle öncelikli olarak medya ekonomisi açısından vazgeçilmez bir değeri vardır. Bilgilendirici (haber, yorum vb.), eğlendirici (film, dizi, müzik vb.) ve ilan-reklamla ilgili olarak üçe ayırabileceğimiz medyatik tüm içerikler açısından şiddet, daimi bir unsur ve vazgeçilmezlik özelliği taşımaktadır. Medya ekonomisi açısından şiddetin önemi ve gördüğü işlevin ötesinde, siyasal ve toplumsal alanların çeşitli düzeylerdeki boyutlarıyla birlikte şiddet olgusunun düşünülmesi de gerekliliği ortadadır.

Medya türleri açısından bakıldığında ise basılı, işitsel, görsel ve yeni medya olarak tasnif edilebilen, birden fazla sektörün buluştuğu ve profesyonellerin elleriyle işleyen bir kurumsal mekanizma olarak medya ve şiddet ilişkisini akademik bir çalışmanın konusu yapmanın çok boyutlu olduğu görülecektir. Bir de küre ölçeğinde dört milyona, Türkiye'de de kırk beş milyona yaklaşan internet kullanıcılarının birer profesyonel gibi potansiyel içerik üreticisi olabildiği yeni medya ve özellikle mobil uygulamalar özelinde akıllı telefonlar da buna dahil edildiğinde konunun genişliği ve karmaşıklığı o oranda artmaktadır. Dolayısıyla şiddeti neredeyse çağın karakteri haline getiren dünyadaki gelişmeler (çatışma, savaş, iç-savaş, gerilim vs.) ile bir medya içeriği olarak şiddetin, hem ayrı ayrı hem de birlikte değerlendirilerek analiz edilmesi, bilimsel çalışmalara konu edilmesi gereklidir.

Bir medyatik içerik olarak şiddetin toplumsal etkilerinin akademik çalışmalara konu edinilmesi, yüzyılı aşkın bir geçmişe sahiptir. Bir medyatik içerik olarak şiddetin; okur, izleyici, dinleyici ve kullanıcı üzerindeki etkisinin yanında önemli bir başka akademik çalışma boyutu da medyatik temsili üzerine olmuştur. Bu iki boyutuyla şiddetin incelenmesi ve araştırılması hem sosyal bilimlerde hem de beşeri bilimlerin birden fazla disiplinini ilgilendiren çok disiplinli bir bilimsel çabayı gerekli kılmaktadır.

Medya dikkate alındığında şiddetin akademik çalışmaya konu edinilmesi bilgi üretimi açısından iki birikimi ortaya koymuştur. Birincisi, şimdiye kadarki akademik birikimin sunduğu teorik ve metodolojik imkanlarla medya ve şiddet ilişkisini hem temsil (medya içeriği) hem de etki (medyatik etki) boyutuyla olguyu merkeze alan medya ve şiddet araştırmalarıdır. İkincisi ise bu

araştırmalarda müracaat edilen ve kullanılan teorik ve metodolojik bilgi birikiminin bizatihi kendisini ele alan, tartışan ve yeni teorik ve metodolojik yaklaşımlar geliştirmeye dönük teorik çalışmalardır. Bu iki boyutuyla mevcut bilgi birikimine eleştirel yaklaşarak teorik ve pratik boyutlarıyla da Türkiye’de yapılabilecek ve yapılması gereken çok daha fazla akademik çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu söylemek gerekir.

Buradan hareketle Türkiye ve dünya gündemini belirlemeye devam eden savaşlar, çatışmalar, terör olayları, insani krizler ve toplumsal gerilimleri “şiddet” kavramı etrafında merkeze alarak şiddetin medyadaki yansımaları ve medyatik şiddetin toplumsal etkisini medya ve iletişim çalışmaları boyutuyla iki sayı ile Marmara İletişim Dergisi’nde ele alıyoruz.

Medya ve şiddet temalı ilk sayımızda Yetiştirme Kuramı örneğinde medyatik şiddetin analizinde mevcut kuramsal birikimin değerlendirilmesi, Gezi Parkı Olayları örneğinde medyatik şiddetin söylemsel pratikleri, Türkiye’deki terör olayları bağlamında medyada nefret söylemi, savaş fotoğraflarının toplumsal etkileri, çizgi filmlerdeki şiddet olgusu, mobil uygulamalarla ortaya çıkan yeni sorunlar bağlamında siber zorbalık, sosyal medyada şiddet ve kadın cinayetlerinin medyada temsilini ele alan makaleler yer alıyor.

Yazı çağrımıza icabet eden akademisyenler ve araştırmacıardan gelen ve hakemlik sürecinden geçebilen sekiz makaleyi içeren **Marmara İletişim Dergisi**’nin 27. sayısı ile karşınızdayız.

Medyada şiddet Kullanımı: şiddet Ekonomisi, Medyanın İdeolojik şiddeti ve Yetiştirme Kuramı Açısından Bir Değerlendirme başlıklı makalesi ile Ömer Özer, yetiştirme kuramı örneğinde medyatik şiddetin analizini mevcut teorik birikimi analiz ederek alternatif kavramsallaştırmalarla bu yöndeki araştırmalara katkı sunmayı amaçlıyor.

Deniz Çaba’nın *Gezi Parkı Olayları Örneği’nde Medyatik şiddetin Söylemsel Pratikleri* başlıklı makalesi eleştirel söylem analizini kullanarak *Hürriyet* gazetesi örneğinde Türk medyasında haberciliğin ideolojik kodları üzerinden “devlet” ve “yurttaş” kavramlarının nasıl tanımlandığını “şiddetin temsili” üzerinden analiz ediyor.

Yine eleştirel söylem analizini kullanarak Türk basının habercilik pratiğini ele alan ve bunu bir terör olayının haberleştirilmesinde nefret söylemi kavramı etrafında ortaya koyan bir başka makale de Esra Tunçay’ın kaleme aldığı *Medyada Nefret Söylemi: Ankara Patlaması Örneği* başlıklı makalesidir.

Gökhan Demirel ve Güliz Uluç’un *Savaşa İlişkin Fotoğrafların Toplumsal Etkileri* başlıklı makalesinde ise görsel gücü dikkate alındığında mükemmel bir mesaj taşıyıcı medyatik içerik olabilen fotoğrafın Suriye İç Savaşı ve savaş nedeniyle göç olayının “ikonu” haline gelmiş olan Aylan Kurdi örneğinden hareketle savaş fotoğraflarının toplumsal etkisi ele alınmaktadır.

Medya ve iletişim çalışmalarında öne çıkan konulardan birisi olan televizyon-çocuk ilişkisi ve özellikle de şiddet içerikli yayınların çocuklar üzerindeki etkisinin Türkiye özelindeki durumu zaman zaman akademik çalışma konusu olmaktadır. Bu bağlamda önemli bir katkı sunabilecek

bir çalışma olarak Özur Özen ve Faik Kartelli'nin Türkiye'deki çocuk televizyon kanallarında yayınlanan çizgi filmlerindeki şiddet öğelerini ele aldıkları *Türkiye'de Yayın Yapan Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerdeki Şiddet Olgusunun Analizi* başlıklı makalesi bu sayıdaki diğer bir önemli çalışmadır.

Alev Aslan ve Betül Önay Doğan tarafından yapılan bir çalışma ile kaleme alınan *Çevrimiçi Şiddet: Bir Siber Zorbalık Alanı Olarak "Potinss" Örneği* başlıklı makalede de akıllı telefonların yaygınlığı, zaman ve mekan sınırı olmadan kullanımının giderek yaygınlaştığı bir dönemde özellikle liseli gençler arasında sık kullanılan bir mobil uygulama olan "Potinss" örneğinde siber zorbalık kavramı etrafında çevrimiçi şiddet incelenmektedir.

Hatice Turan'ın *Sosyal Medyada Şiddet: Sağduyunun Yitiminde Başkalık ve Kendilik Deneyimleri* başlıklı makalesinde Twitter'daki sosyal linçler, kamusal alanın yok oluşu veya kamusal ile özel alan arasındaki sınırların bulanıklaşmasının şiddetle ilişkisi, Twitter'ın oluşturduğu kamusal alan türü ve biçimi, başkalık ve kendilik deneyimleri etrafında sosyal medya şiddeti ele alınmaktadır.

İktidar ve Medyatik Şiddet: Özgecan Aslan ve Şefika Etik Cinayetleri Analizi başlıklı Memet Arslan tarafından kaleme alınan bu sayının son makalesinde ise kadın cinayetlerinin haberleştirilmesi noktasında Türk basının habercilik anlayışını ve medyatik şiddetin iktidarla ilişkisini de ortaya koyan bir çalışma olarak Özgecan Aslan ve Şefike Etik cinayetlerinin medyatik temsilleri analiz edilmektedir.

Gelen yoğun talep ve konunun önemine binaen **Medya ve Şiddet** konusunda bu sayı temasının tamamlayıcısı olarak çıkacak olan **Marmara İletişim Dergisi**'nin 28. sayısına makale ve değerlendirme yazılarınız ile katkı vermeye dair çağrımızı yineliyoruz.

Emeği geçen herkese şükranlarımızla iyi okumalar diliyoruz.

Hediyetullah Aydeniz
Editör

